

Zapraszam do zapoznania się z drugą częścią artykułu o historii naszej formacji, która jak już wcześniej zostało zaprezentowane nie jest wcale tak nowym tworem, jakby to mogło się nam wydawać. Dzisiaj zapraszam do zapoznania się z częścią dotyczącą okresu od XVII wieku do wybuchu II Wojny Światowej.

Część II - od XVII wieku do wybuchu II Wojny Światowej

VII w. należy zaliczyć do najtrudniejszych w dziejach Polski. **Początek wieku to kontynuacja mocarstwowej polityki Rzeczypospolitej Obojga Narodów**

, która po zwycięskich bojach z Moskwą Iwana IV Groźnego nadal chciała dominować w tej części Europy. Zwycięstwa króla Stefana Batorego zachęciły szlachtę do wszczęcia zabiegów zmierzających do uzależnienia Cesarstwa (Carstwa) Rosyjskiego od aspirujących do pierwszeństwa Polski i Litwy. Rosja to tylko jedno z kilku państw, z którymi Rzeczpospolita musiała się ścierać w tym pełnym konfliktów stuleciu. W Polsce to czas wzrastania wpływów szlachty, kosztem ograniczania władzy Króla i Administracji Centralnej. W okresie tym w miastach władzę sprawuje burmistrz wraz z radą miejską, które to organy kształtują lokalną politykę między innymi w dziedzinie porządku publicznego. Tworzono specjalne stanowiska stróżów porządku publicznego o różnych nazwach takie jak: tłumacz, prokurator, instygator, syndyk i hutman. Służby te miały charakter paramilitarny i stanowiły zaczątek współczesnych policji samorządowych (municipalnych).

Późniejszy okres historii naszego kraju nie sprzyjał rozwojowi samorządów. W okresie zaborów organy bezpieczeństwa i porządku publicznego zostały zorganizowane zgodnie z istniejącym systemem danego państwa zaborczego. Prusy i Austria całkowicie narzuciły własny ustrój administracyjny, natomiast Rosja pozostawiła niewielką odrębność pozostawiając niewiele instytucji z czasów Rzeczypospolitej.

Wybuch I wojny światowej dał nadzieję Polakom odzyskania niepodległości i autonomii

politycznej. We wrześniu 1914 r., za zgodą władz carskich w Warszawie powołany zostaje Centralny Komitet Obywatelski, skupiający całokształt życia społeczno-gospodarczego byłego Królestwa. Organem wykonawczym Komitetu były tzw. „Straże Obywatelskie”, którym powierzono proste czynności porządkowe, a w Warszawie przekazano im częściowe uprawnienia policyjne.

Pierwsze wzmianki o formacjach mundurowych o charakterze dzisiejszych Straży Gminnych, które zajmowały się działaniami zapewniającymi ład i porządek publiczny, pochodzą z 2 sierpnia 1914 r., gdzie w Łodzi, powołana zostaje „Milicja Obywatelska”. Natomiast w roku 1915, wraz ze wzrostem zadań porządkowych, jakie postawiono przed Milicją Obywatelską, również w Łodzi zdecydowano się na utworzenie nowej formacji mundurowej o nazwie „Straż Miejska”. Formacja ta była zawodową, w pełni opłacaną z budżetu miasta, której zadaniem było zapewnienie ładu i porządku na terenie miasta.

Natomiast w pozostałych miastach Polskich (zaborów pruskiego i austriackiego), gdzie powołana była Miejska Straż Obywatelska, w roku 1915 dochodzi do likwidacji tego organu porządkowego. Został on zastąpiony inną formacją mundurową o nazwie „Milicja Miejska”, który to organ podległy był władzom samorządowym. Podstawowym zadaniem Milicji Miejskiej było utrzymanie porządku na ulicach, prowadzenie spraw dotyczących stanu sanitarnego, przemysłu, handlu, i budownictwa. Członkowie tej formacji podobnie jak dzisiaj byli opłacani z funduszy samorządowych, podobnie umundurowani, wyposażeni w broń (najczęściej białą).

W styczniu 1919 r. Józef Piłsudski podpisał dekret powołujący Policję Komunalną, którą oparto na jednostkach Milicji Miejskiej i Milicji Ludowej. Policja Komunalna była organem samorządu, której obowiązkiem było zapewnienie bezpieczeństwa publicznego oraz wykonywanie poleceń państwowych i samorządowych. Wraz z narodzinami Policji Komunalnej zlikwidowano wszystkie istniejące organizacje porządkowe z wyjątkiem Milicji Ludowej.

Należy podkreślić, że od samego początku dochodziło do konfliktów kompetencyjnych między dwoma w/w organizacjami porządkowymi. Dlatego też rozpoczęto prace mające na celu ujednolicenie organizacji służb odpowiedzialnych za stan porządku i bezpieczeństwa publicznego w kraju. Rezultatem prowadzonych prac było powołanie 24 lipca 1919 roku Policji Państwowej, która stała się główną organizacją państwową zajmującą się ochroną bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego poprzez cały okres międzywojenny.

Źródło:

1. J. Suproniuk, *Policja miejska i przepisy policyjne w Polsce XIII-XVI*, Rocznik dziejów Społecznych i Gospodarczych. t. LXVI – za rok 2006, W Mędrzecki, J. Kochanowicz (red.), Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań-Warszawa 2006.
2. Z. Nowakowski, i in., *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego*, TNP, Warszawa 2009.
3. W Mędrzecki, J. Kochanowicz, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań-Warszawa 2006.
4. J. Zborowski, *Ustrój Milicji Obywatelskiej: studium administracyjno-prawne*, Akademia Spraw Wewnętrznych, Warszawa 1988.